

Forfatter: Claussen, Sophus

Titel: Udrag fra Antonius i Paris

Citation: Claussen, Sophus: "Antonius i Paris", i Claussen, Sophus: *Antonius i Paris*, udg. af Jørgen Hunosøe ; Esther Kielberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, [i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab], cop. 1990, s. 322. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-claussen01-shoot-idm140218342153328/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Antonius i Paris

V. Slutning

Tidligere talte man om jeg'ets dannelse; i dag – med et udtryk hentet fra dybdepsykologien – om individuation. Silvios rejse ned og op gennem sit indre viser da også slående lighedspunkter med andre rejser, der som mål har at forbinde seksualitetens både udadrettede og indadvendte kraft.

Trofast overfor den fylde og glans, der stod omkring Célimène, vender han sig først væk fra yderverdenen. Claussen taler på egne vegne om en offer-situation og omtaler sig som *et Skib helt omspændt af Luer*, hvad der gør ham *hellig som den, der ofres til evige Magter* (*Taar-net*, juni 1894, s. 127; jf. her s. 311 og n.t.s. 218).

Han identificerer sig med den mørke *Dæmon*, der lidenskabeligt retter sine øjne mod det jeg, der ikke vil anerkende nogen nødvendighed, for den forvandler sig og åbenbarer sig så skøn, som den er forudant. *Ved bestandig at overgaa Lovene skabes de nye Typer* skriver Claussen med en Nietzsche-allusion i sin notesbog – og i et sent brev til Johs. Jørgensen apropos denne tid (29.1926): *Vilde vi mon hellere leve i den adækvate Legemlighed end at vove det højeste, det frygteligste. Men samtidig også: Jeg vil i den Forbindelse understrege, at jeg ikke gjorde mig til Fornægter af Sansernes Betydning . . . langt fra! De var Varmeledning eller Straalekastere i Aandsdiktaturet. (. . .) Heller ikke (livets love) vilde jeg respektere ubeset – hvis de gjorde mig ringere – saa hellere gaa i Fordærvelse.*

Undertiden hæmmes menneskers seksualdrift ufrivilligt med mulige neuroser til følge. Det er der ikke tale om her. Et *Fordærv* og et *Helvede* er tilstanden ligefuldt, men Silvio kan i mødet med toscanerinden – og efter den halsbrækkende cykeltur – alligevel udbrøde, at *Hjulene* i hans indre er intakte. Helheden har han stadig for øje, drømmene og forventningerne lever videre på trods.

I denne brændende colibat-tilstand bliver Silvio klogere og kloge-re: *Jeg troede at forstå Kristus. Jeg forstod ogsaa Paven. Selv det hellige Paradox er en Stormstige, der fører de ihærdige til en høj, klar Himmel* (s. 281). Og hans forfatter, Claussen selv, fylder notesbog på notesbog med digte og optegnelser – ved siden af al den øvrige skabende virksomhed.

Men jo mere der tænkes, skrives og kredses om kærlighed, desto mere svækkes paradoksalt nok evnen til konkret hengivelse. Det såkaldt højeste i kærlighedsmødet kan hos Claussen enten ironisk-hu-

moristisk kulminere – i søvn! (jf. s. 308), eller han kan mere og mere alvorligt tale om *døden* – og i den forbindelse fylde Pietà-motivet med et indhold, hvor kvinden eller moderskikkelsen nok er fyldt med en forståelig *Vrede*, men også og kærligkomment en *vrede*, der *opløser sig i rolig Omhu* (s. 223).

Dette mørke punkt i historien oplyser Claussen i en direkte optegnelse fra maj 1894 (notesbog 33): *Mands og Kvindes Hengivelse er en altfor tarvelig Ting til at være Afslutningen paa Kærlighedsproblemet – det højeste af Kærlighed, ja den er i sig selv en saa lav og forvreden Clære, at det kunde tænkes som Helligbrøde vilde man forstyrre sin Kærligheds udeelt simple Klædebon dermed. Kærligheden er en Forklarelse, to Sjæles Mættethed af den samme, kunstneriske (?) Idealisering, en unaturlig Tilstand. – –*

Og dog er Hengivelsen uundværlig for det højeste i Kærlighed. Den er det højeste, d.v.s. stundum, naar den indtræffer tilfældig, og naar den er gennemtrængt, næsten skjult af de tos Forelskethed¹⁶.

I denne driftens indre opadstegen offer jeg'et altså en del af det seksuelle begær – til selvet for at opnå større indsigt og frihed. Målet er at vække *den indre modsatkonethed*, som Jes Bertelsen vist rigtigt udtrykker det¹⁷. Denne modsatkonethed (mandens anima) eksponeres af den – i dette tilfælde – kvinde, manden er forelsket i. Den fascination, hun udøver, bliver da et billede på de latente kræfter og muligheder, der ligger indlejret i hans underbevidsthed. Det betyder imidlertid ikke, at de to ikke mødes. De møder blot hinanden på et andet plan – et åndeligt, hvor de sammen – måske – bryder igennem til en generel mystisk oplevelse af alts enhed¹⁸ – hvad der ikke udelukker hengivenhed og omhed på det nære plan.

Bjergbestigningsberetningerne i *Valfart* illustrerer disse tærskel- og offersituationer, som Clara vel at mærke *uden Vrede* følger og forunderligt nok er fortrolig med. Således kaster hun med foragt den frivole hotelejerens roser ud i havet: hun og Silvio modtager ikke tilbuddet om adspredelse på *de billigste Betingelser* (s. 279). Ja, Clara finder ganske vist ikke døden, men Silvio ved sin side efter sin drøm (*klæd dig i Rosenrødt*) – men hun er dog som nævnt parat *til at vandre lige ind i Døden* – hvad de da gør – *solphedede og skønhedsforfulgte*. Havet – lidenskabernes element – følger dem stadig, men også solen, hvis strålekraft stadig intensiveres. Solen som urbillede på en højere bevidsthed, der gennemlyser den mørke seksualdrift.

I dette sære kærlighedsmøde – som ikke opnår varighed og bor-